

Йордан Йовков - творчески анализ

Публикувано от Simonsita на 11.02.2010, 17.32

Йордан Йовков – творчески анализ

Петър Моканина от "По жицата" е не само внимателен слушател на тъжния Гунчов разказ. По протежение на сюжета у него нараства вълната на човешкото страдание, за да се достигне до колминационния момент в разказа,кадето Моканина се опитва да утеши Нонка, да и вдъхне вяра: "Ще я видиш и ти чадо, аз ти казвам, че ще я видиш и ще оздравееш,чедо,не бой се".Големият познавач на човешката психика в тази творба е поставил интересния нравствен проблем за истината и лъжата. В прочувствените слова на Моканина се среща на няколко места и в най различни форми глагола "виждам".От една страна чистата нравственост и искренна душа на Моканина не му позволява да лъже, а от друга страна - състраданието, желание да вдъхне вяра на болното момиче го кара да лъже. "Сладката" и благородна лъжа на Моканина звучи като аналогия на непринудената човечност.

Особенно характерно за Йовковите герои е превъзможването на себе си в името на човека.Немощният Серафим цяла година е спестявал пари за палто и ето при сблъсъка му с човешката му неволя героят превъзможва собствената си мизерия в името на едно голямо човешко страдание.Неизмерима красота се крие в жеста му,когато дава парите си на Павлина - просто и скромно.Постъпката на Серафим вълнува сърцата със своя хуманизъм и благородство.Интересен в това отношение е и разказа "Другоселеца".Йовков майсторски още в началото подготвя избухването на конфликта.В шумните оживени разговори на селяните единствената тема е богатия реколта.Така в развитието на действието Йовков е съумял неповторимо да индивидуализира всеки от героите в единната изява.Първата среща между другоселеца и събраните в кръчмата селяни естествено произтича от току - що водените разговори за реколтата и селската мъка.Гневът на селяните и страхът за нивите се сблъсква с първите, едва загатнати белези на човешка нищета и страдание,с първите впечатления от другоселеца с неговите дрипи.Йовков не описва подробно тежкото положение на селянина.Действителното му положение се разкрива непосредствено пред очите на събраните селяни с един незначителен жест, чрез една малка подробност - другоселецът бръква в пояса си и изважда, кисия, завързана на шията ибавно с мъка вади нейното съдържание.Ръцете му треперят,когато изважда от нея огниво,кремаче,копяета и огънатата на четири банкнота от двадесет лева.В жестовите на героя се долавя живото страдание на бедния,цената която има за него жалкото му богатство.Чрез вещите и жестовите Йовков разкрива пролука към човешката мизерия.И в този момент на настъпило смущение,в непосредствената реакция виждаме Йовковите селяни такива,каквито ги рисува обикновено той - с тяхната естествена доброта,човечност,състрадание.Докато преди минута са готови да наказват,да бият всеки,който посегне на труда им,сега му прощават,трогнати от мизерията на един чужд и

същевременно близък по съдба човек.

Мотивът радост за другите е реализиран най-богато в "Последна радост".Цялата жизнена насояеност на простоватия Люцкан е свързана със стремежа му да носи радост на другите.В този свой герой Йовков е вложил своето виждане за човека като носител на добродетел - духовното себеотдаване е присъщо на най низшия в социално отношение човек и безполезната на пръв поглед дейност на Люцкан внася много колорит в баналното и тежко ежедневиe на хората.С нескрита любов и лъчезарна,искренна усмивка той продава цветята си.Цветя и война.Съжителство на дълголетен символ на здраве, щастие и красота - цветото и най-срамното и най-разрушителното явление в живота на цивилизацията - войната.И сякаш цветята помагат на Люцкан да види войната и безмилостна,и сташна,и неясна,и несправедлива.Войната,която идва,за да тъпче в пепелта "белите рози" и човешкото щастие дълбоко отеква в душите на Йовковите герои.

С образа на Стоил от "Земляци" Йовков внушава една общочовешка и вечна актуална истина - нечовешко е човек да бъде откъснат от народа,от естественото си битие,за да стане неоправдана жертва на неумолимото и жестокото,което го безпощадно.Въпреки цялот безмислие и грозота,войната не погубва копнежа по красота и стремежа да носят радост на околните у Йовковите герои.Така Стоил жертва себе си,за да спаси един човешки живот,за да внесе много радост в един дом.И Люцкан,този манифестант на красотата,минути преди да издъхне,протяга ръката си към малката бяла лайка.Йовковите герои болезнено изживяват нарушаването на хармонията в живота.Устремени към красотата,те търсят начин да я възстановят,да се надживее тази дисхармония.И писателят винаги свързва красивото и прекрасното у човека с неговата доброта.За това и съестта е двигател на действията в героите му.Съвестта кара Иван Белин от "Греха на Иван Белин" да види своята постъпка от друг ъгъл - убиването на вълчицата - майка.

Проблема за ролята на съвестта в процеса на човешкото превъзможване намира особено дълбока интерпретация в "Индже".Ако героите до тук са незначителни в социално отношение хорица,то в образа на Индже Йовков откроява една социално силна личност.За това авторът набляга на злините и на добротата,която носи Индже у себе си.В художествената плът на този герой Йовков отговаря на интересния въпрос - ка социалните проблеми се преломяват в нравствени.В епогея на началната си слава на страшилище,съвестта вече разяжда нравствените усти на Индже. Загубата на любовта,проклятието на попа подготвят момета на диалога със стареца и дълбокото нравствено прераждане у героя,възраждането красотата в неговата душа.Въпреки прелома Индже не е изкупил всичките си престъпления.Той загива от ръката на собствения си син,когато вече се е преобразил. Но Йовков вярва във възмездието.Този, който причинява страдание не може да изкупи никога вината си,колкото и щастие да донесе на хората след това,защото всеки трябва да доставя радост на човека и сам да се чувства щастлив от това.

Йовков, като творец,който дълбоко прониква в човешката душа, широко пресътворява и темата за любовта в творчеството си.За него лбовта е най-силното за човека чувство.И за това големия разказвач, най-често свързва прекрасното учовека, с неговата любов,която нерядко има трагичен,и фатален характер.Силата на това чувство разтърсва Шибил и Рада, и нейната степен се измерва само със смъртта.Много романтична красота носят Йовковите влюбени,в чиито образи се наблдава хармония с красотата на техните чувства и физическата им красота.Авторовото преклонение пред красотата е създадо великолепните образи на Рада,Божура,Пауна,Албена, Боряна,Шибил,Индже.Силата на любовта подчинява и определя цялостното поведение на героите.Така Шибил се отказва от славата си на "страшен хайдутин",а Божура понася презрениет^отр. 2 на цялото село,но не и веста за смъртта на любимия.

добродетели на народа до общочовешки истини,откри вечната неостаряваща красота.

Йордан Йовков - творче
Powered by
Bukvar.bg

Image not found

© 2010-2024